

Moner jura que --- fa --- questa a sent Miquel, de cominal, e *tasca*, en el Capbreu de la Vall de Ribes de c. 1283, i en el mateix, amb referència a Pardines: «Bn. Oliva --- fa una maa<1>la per vi, e un diner e una pugesa, e un magenc, e *tasca* e cusura» (RLR IV, 52, 57). L'*InuLC* troba en docs.: «decimam vel *tascham*» i «decimam et *tascham*» l'any 883 (37), «*taschas* non donent» el 980 (200), «decimas et ipsas *taschas*» 983 (207), tres cites anàlogues en el S. XI, i moltes dels Ss. XII, XIII i XIV.

En efecte se segueix trobant amb aquest sentit a tota l'E. Mj.: «totes e sengles rendes, censes, *tasques*, joves, tirades, batudes, bans ---, calònies e --- altres drets e sdeveniments al dit comanador --- pertanyents» doc. d'Hospitalers, de 1408 (MiretS, *TemplH*, 449).

«La *tasca* era la undécima parte de los frutos, después de pagado el diezmo», en termes de les Consuetuds de la diòcesi de Girona: «si aliquis tenuerit terram pro aliquo domino ad *tascam*, non potest --- plantare arbores --- fructíferas, nisi de earum fructibus præstatur *tasca*; et est sciendum quod *tasca* est undecima mensura, et ideo quando decima et *tasca* et primitia et calculata præstantur, sic solvuntur ---» (Hinojosa, *Rég. Señor. en Cat.*, p. 175). En algunes comarques pirinenques encara es pagava *tasca* en el S. XVII, segons un doc. trobat en un mas de Tregurà, que em comunica Mn. Julià Pascual (poso en cursiva unes lletres de lectura dubtosa): «totas las terras que són de sobre camí, de las Comas d'en Cristina enllà, *deuran* pagar *tasca*, y són Vilallongars, Comas, Pontirons ---». Vegeu-ne encara molts més en el *DÀg*.

Del significat de prestació obligada (que sovint devia ser en treball, a jova, més que en espècies o diners) es passà naturalment al sentit modern de 'quantitat de feina assignada a algú': és possible que ja es trobi aquest antigament, si bé no (malgrat d'*AlcM*) en els versos del S. xv, que cita de Martí Garcia, on més aviat significa encara 'tribut penós' en sentit moral, car no tindria solta dir que el plor i el dol són feina assignada. En tot cas el tenim ja en el Torcimany d'Aversó: «*tascha* per obrar tro en certa part» (185-18); i en el *DTo*. de 1647: «*tasca*: tanda, pensum», i en Lacav.: «tarea, pensum, munus: cumplir o acabar sa *tasca* --- *tasca* empresa --- dar a algú alg. c. a *tasca* --- pendre alg. c. a *tasca* --- tornaré a pendre ma *tasca*»; «el trabajo que reparten los maestros a sus discípulos, u los amos a sus criados, u cualquier voluntariamente se pone para limitado tiempo», *CRos* (*Dicc.* 1764, p. 223); «*tasca*: tarea», *Lamarca* (*Dicc. Val. Cast.*) etc.

Mot viu i general fins avui en tot el domini lingüístic; només lamentem que alguns pedants de ciutat tendeixin a deixar-lo rovellar, abusant del presumptuós llatínisme *labor* (que s'hauria de reservar per a les obres femenines de punt, brodat i anàlogues, o per a algun passatge de to oratori o poètic). En tot cas, fins en les velles famílies barcelonines era usual dir, p. ex., que es posava de *tasca*, a les noies, de fer tantes passes de punt; als nois, d'escriure tantes ratlles etc.;

veg-ne el bons exs. de MrnAguiló i E. Toda en el *DÀg*.: «fins que acabis la *tasca* no aniràs a dinar», «te don tants de girats de *tasca*». Vegeu l'alliçonament que en dono a *LleuresC*, 73; en el anys 14, 20 i 30, fins els periodistes de llenguatge més tronat s'haurien revoltat contra algú que usés *labor* en frases de sentit figurat, com «avui s'acaben les *tasques* de la comissió tal», «la *tasca* del polític, la del professor, és fer etc.». A les puntaires de Malgrat (1964) i de Pineda era tradicional posar-los per *tasca* una coixinada.

Inútil cercar-ne gaires testimonis literaris, que trobaríem a grapats. «Procuraràs al teu cos els exercicis necessaris per mantenir en perfecte equilibri la facultat i la funció; això vol dir --- els dies en el treball i --- les nits al repòs; que diàriament donaràs una *tasca* prudent i tonificadorora als teus braços i a les teves cames, i faràs la gimnàstica que demanen --- els músculs del teu cos», Coromines (*La Vida Austera* III, § 3, O. C., 716a24), «llevat dels xicots de les masoveries --- y dels mossos y criades que, per obediència y curiositat, l'ajudaren en la *tasca* de celebrar la gran gallarda, ningú més s'associava a la seva satisfacció», MrnVayreda (*Sang Nova* IV, § 3, 264); a la pagesia de Menorca «al començar es trebai, el que fa de cap de *tasca*, o de ranxo, 's senya i diu ---En nom de Déu!», Camps Merc. (*Folkl. Men.* I, 65).

I en una bella i sàvia màxima que Maragall va versificar inspirant-se en un «spruch» de Goethe, sense traduir-ne els mots: «Per viure molt, i sempre a gust, procura / donar-te a una absoluta perfecció: / aquesta *tasca* sempre dura; / mai podràs dir: ---Ja he acabat--- / ni en el temps ni en l'eternitat» (*Pens. de Goethe*, 12.1) / «—Wie mag ic gern und lange leben?— / Musst immer nach dem Trefflichsten streben / des unerkannt Trefflichen wirkt so viel, / und Zeit und Ewigkeit legt ihm kein Ziel» (*Sprüche*, § 69).

Tenim, doncs, un mot del català de sempre. I com tan sovint, veiem que, dins el romànic, no ens és comú més que amb la llengua d'oc, el francès i alguns parlars del Nord d'Itàlia.¹ Des dels orígens de la filologia romànica es va pensar, naturalment, que el fr. *tâche* venia del ll. *TAXARE* 'avaluar, fer una estima' i el gr. *τάξις* 'fixació d'una contribució'; encara que no hi hagué mai un llatí *TAXA*, era fàcil un tal derivat, per més que calia postular-lo (car el b. ll. *taxa* no significa res per al llatí vulgar, i més aviat s'ha de pendre com un pàllid reflex del romànic); i per més que un verb, en romànic, a penes existeixi al costat de *tâche*/*tasca*: en català pràcticament no hi és i en francès *tâcher* és una creació tardana, inexistente fins al S. xv, evidentment feta sobre *tâche* i sense interès per a l'etimologia (cf. Spitzer, *Misc. Schuchardt* 1922, 161, sobre aquest verb).

A les albes de la filologia romana és natural que no s'hi veïés dificultat: la fonètica era baldera i Diez (*Wb.*, 683) apaivagà els seus escrípols invocant fr. *lâche* de LAXUS (és a dir una etimologia almenys inexacta, en realitat falsa). Ell i Thurneysen² establiren una tradició que tothom segueix més o menys. Però ja M-Lübke es reconeix alarnat per aquesta fonètica